

**Το δοκίμιο που ακολουθεί, έχει πάρει το Γ΄ Βραβείο
στον Διαγωνισμό Μαθητικού Δοκιμίου Ελληνικής Πρεσβείας 2021,
ο οποίος διεξήχθη στις 18/2/2021**

«Σπάνια στην Ελλάδα και στην Κύπρο αντιλαμβανόμαστε ότι ο Ελληνισμός λειτουργεί ως μοντέλο για την Ευρώπη. Γνωρίζουμε βέβαια τον Ανθρωπισμό και στη συνέχεια τον Διαφωτισμό, αλλά δεν γνωρίζουμε συνήθως ότι το υπόβαθρό τους είναι ο Ελληνισμός. [...] Ακόμα και η Ελληνική Επανάσταση θεωρείται ως μία λογική συνέπεια του Ελληνισμού, της Αναγέννησης, του Ανθρωπισμού και του Διαφωτισμού. [...] Η ιστορία μας έχει επηρεάσει όλη την ιστορία της Ευρώπης και κατά συνέπεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

**Νίκος Λυγερός, «Ο Ελληνισμός ως μοντέλο για την Ευρώπη»
(απόσπασμα από διάλεξη)**

Με βάση το παράθεμα και έχοντας στον νου ότι διανύουμε μία περίοδο κρίσης σε πολλά επίπεδα αλλά και σε παγκόσμια κλίμακα, να επιχειρηματολογήσετε στα ακόλουθα:

Ποια πρότυπα συμπεριφοράς μπορεί να εμπνεύσει διαχρονικά ο Ελληνισμός των μεγάλων αγώνων και των αξιών, στην Ευρώπη και στον κόσμο, και πώς μπορεί ο Ελληνισμός να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τη γενική κρίση που διέρχεται σήμερα;

«Ό,τι είναι νους και καρδιά για τον άνθρωπο, είναι και η Ελλάδα για την ανθρωπότητα», τονίζει ο Γερμανός ποιητής και φιλόσοφος Γκαίτε, αποδεικνύοντας πως ο Ελληνικός πολιτισμός, πανάρχαιος και διαχρονικός, αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο σύστασης κάθε εξανθρωπισμένου πολιτισμού, έχοντας συλλάβει πρώτος, στην ανθρώπινη ιστορία, τις ύψιστες ιδέες του πνεύματος, που από τότε με κατάνυξη «ψελλίζουν» όλοι οι λαοί της γης. Ιδιαίτερα, στο σημερινό διεθνές περιβάλλον των συνεχών ανακατατάξεων και μεταβολών, όπου η αρμονία της καθημερινότητάς μας κλυδωνίζεται επικίνδυνα από απειλητικά «τέρατα» που ελλοχεύουν να την «κατασπαράξουν», έχουμε πολλά να διδαχθούμε, από αυτές τις Ελληνιστικές ανθρωπιστικές αξίες, οι οποίες ενέπνευσαν την σκέψη και την πράξη τόσο των προγόνων μας, όσο και ολόκληρης της Ευρώπης και του κόσμου.

Οι Έλληνες διένυσαν μία μακραίωνη πορεία, διαμορφώνοντας μία μοναδική πολιτιστική ταυτότητα, ένα πνευματικό πλούτο αξιοζήλευτο και αντάξιο αυτού του σύγχρονου κόσμου, ήδη από τα αρχαία χρόνια. Ήταν αυτοί, που πρωταρχικά απαλλάχθηκαν από την μυθοπλαστική αντίληψη του κόσμου, υπερνικώντας την «ομίχλη» του μύθου και το «πέπλο της μαγείας», που ξεπέρασαν τον δαιδαλώδη αυτόν κόσμο με το Λόγο, οδηγούμενοι πέραν της επιφανειακής πείρας των άλλων λαών, στην διήθηση των πάντων μέσα από το «αμείλικτο κόσκινο» της ορθολογικής κρίσης. Έτσι, δημιούργησαν την πραγματική Επιστήμη, και αποκάλυψαν μία από τις υψηλότερες ιδέες, την ιδέα της αλήθειας. «Η Επιστήμη χαρακτηρίζεται επιτυχώς, ως ο Ελληνικός τρόπος συλλογισμού πάνω στον κόσμο», όπως είπε και ο μεγάλος Ελληνιστής John Burnet.

Απαλλαγμένοι, λοιπόν, από κάθε είδους προκαταλήψεις, είδαν με το πλαστικό τους βλέμμα την αληθινή μαγεία του κόσμου, και κατανόησαν την πραγματική έννοια της ομορφιάς, μίας

ομορφιάς που εξυψώνει τη ζωή, που δεν στηρίζεται σε πλανερά πρότυπα και μοντέλα, αλλά δείχνει τον άνθρωπο ως την τέλεια μορφή – προσωπικότητα. Τον ανέσυραν από το χάος της σκοπιμότητας και του συμφέροντος, και πίστεψαν ακράδαντα, πως η ανθρώπινη φύση αποτελεί θαύμα της δημιουργίας, πως αυτοσκοπός είναι η ζωή στον πιο ψηλό ηθικό και πνευματικό τόνο.

Ακολουθώντας πιστά αυτή την αρχή, και με σκληρό μόχθο, οικοδόμησαν την ιδανική κοινωνία, με θεμέλια τις υψηλές αρχές του ατομικού και κοινωνικού βίου, την ελευθερία, την δικαιοσύνη, την ισότητα, τον σεβασμό και το χρέος, θέτοντας με αυτό τον τρόπο τις ρίζες της ανθρωπιστικής και δημοκρατικής συνείδησης. Επινόησαν την έννοια της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας, φτάνοντας σε πνευματικές κατακτήσεις ανέγγιχτες για γειτονικούς πολιτισμούς, που κυβερνούνταν απολυταρχικά ακόμα και αιώνες αργότερα.

Η Δημοκρατία, γέννημα της αρχαίας Αθήνας, αποτελεί κορωνίδα των πολιτευμάτων, αφού συνδέοντας τον πολίτη με τη διεκδίκηση δικαιωμάτων και την ενασχόληση με τα κοινά, καθιστά τον λαό και την ισχύ της πλειοψηφίας, κινητήρια δύναμη και κορυφή της ηγεσίας. Η ενασχόληση και η εμπλοκή του πολίτη με τα πολιτικά δρώμενα δεν αποτελούσε απλό δικαίωμα, αλλά ύψιστο χρέος – «Όποιος πολίτης δεν ενασχολείται με τα κοινά, ήταν αχρείος, άχρηστος»- διατυμπάνιζε ο Θουκυδίδης. Αξιοθαύμαστη ήταν και η υπακοή στους νόμους, που επιβαλλόταν, όχι με φόβο ή βία, αλλά από τον πολίτη προς τον εαυτό του, μέσω εσωτερικού σεβασμού προς την πολιτεία. Η πολιτική αυτή ηθική, λοιπόν, ήταν ασύγκριτα ανώτερη ακόμη και από τη σύγχρονη.

Με παρόμοιο τρόπο και η ελευθερία, έγινε κοινό κτήμα όλων των Ελλήνων, έτσι που στις δύο χιλιετίες που ακολούθησαν πολλές φορές ποτίστηκε το πολύπαθο χώμα της χώρας αυτής στο όνομά της. Οι ηρωικοί αυτοί Αγώνες, φανερώνουν, όχι μόνο το σθένος του ελληνικού λαού, που κατάφερε να διατηρήσει αλώβητη την εθνολογική του ταυτότητα, αλλά και τον αδιαμφισβήτητο αντίκτυπο του Ελληνισμού στην διαμόρφωση του σύγχρονου κόσμου, και ιδιαίτερα της Γηραιάς Ηπείρου. Με δέος μπορεί να αναλογιστεί κανείς, τις Θερμοπύλες, τους τελευταίους της Πόλης, τους υπερασπιστές του Μεσολογγίου και τους Αγωνιστές των Βαλκανικών και Παγκοσμίων Πολέμων. Όλοι τους, χάραξαν με αυτοθυσία και γενναιότητα, τις χρυσές σελίδες της ιστορίας.

Ιδιαίτερη αναφορά αξίζει στον Αγώνα του 1821, κορυφαία στιγμή της νεότερης ιστορίας μας, αφού, δεν πρόκειται απλώς για μία εμπόλεμη σύρραξη, αλλά την πνευματική αφύπνιση ενός Γένους, ενός αγωνάτιστου λαού, που με μοναδικό του εφόδιο την ιστορική του μνήμη και το απαράμιλλο φρόνημα, αποτίναξε το κράτος της δουλείας που τον καταπλάκωνε για 400 χρόνια, κραίνοντας απ' την ψυχή του «ελευθερία ή θάνατος». Αυτή η επανάσταση έγινε ορόσημο ελπίδας και αισιοδοξίας για δεκάδες άλλους λαούς, που επιδίωκαν, την εποχή εκείνη, την ανεξαρτησία τους. Η Ελλάδα, μικρή αλλά «τεράστια», έδωσε το εναρκτήριο έναυσμα για ένα Νέο Ελληνικό Διαφωτισμό, επαναφέροντας και προσφέροντας τις αθάνατες ελληνικές αξίες σε όλη την Ευρώπη.

«Η Ελλάδα επιζεί ακόμα, επιζεί νομίζω, μέσα στα διαδοχικά θαύματα», έλεγε και ο Καζαντζάκης, αποδεικνύοντας, πως η ηθική του Ελληνικού πνεύματος είναι ακόμη ζωντανή μέσα μας, προσφέροντας ασάλευτο στήριγμα στην ανθρωπότητα. Ιδιαίτερα στις μέρες μας, όπου, κατά κοινή ομολογία, αυτή πλανάται σε μία ζοφερή άβυσσο, θα μπορέσει να σωθεί, και να ανεβεί από τα βάθη τις ύλης στα ύψη του πνεύματος, μονάχα αν ποτιστεί από αυτές τις αιώνιες αξίες, που καλούμαστε να αφυπνίσουμε μέσα μας.

Αναντίρρητα, ζούμε σε ένα κόσμο που ταλανίζεται από τη μάστιγα ποικίλων προβλημάτων, που τον αποκλείουν από το φως της ακμής. Ένα από τα βασικότερα προβλήματα της σύγχρονης πραγματικότητας είναι και η οικονομική κρίση. Η οικονομία, αδυνατεί να στηρίξει τις αυξημένες απαιτήσεις της κοινωνίας, που επιβάλλει ο σύγχρονος πολιτισμός, με αποτέλεσμα την επάνοδο της πτώσης της αξίας των αγαθών και του χρήματος, χωρίς όμως την αύξηση των εσόδων – απολαβών. Έτσι, ο άνθρωπος, αλλά και η πολιτεία, δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν τις βασικές τους ανάγκες, γεγονός που συντελεί στην κατάρρευση ολόκληρης της οικονομίας.

Επιπρόσθετα, βασική πηγή προβληματισμού και ανησυχίας προβάλλει η παρέκκλιση από τις ηθικές αξίες, και η ανάπτυξη φανατικών στάσεων, και ανορθόδοξης και μετέγχεισμού προσήλωσης σε κάποιες αντιλήψεις, υποκινούμενες πάντα από την ανάλογη προπαγάνδα. Καθολικές και τρομακτικές είναι οι συνέπειες, αφού τα άτομα χάνουν την ικανότητα ορθής κρίσης και αυτονομίας, γίνονται άβουλες μάζες που υποστηρίζουν παράλογες ιδέες, αντιτιθέμενες σε κάθε ηθικό κανόνα. Ουσιαστικά, μετατρέπονται σε άτομα που δρουν ενστικτωδώς, έχοντας θολωμένη από τον εγωισμό και φανατισμό την κρίση τους.

Όλοι αυτοί οι περιοριστικοί παράγοντες, εκδηλώθηκαν, όμως, ακόμη πιο έντονα στην επικαιρότητα, που μαστίζεται από την πανδημία Covid-19. Σε αυτές τις δύσκολες στιγμές, ο άνθρωπος έπρεπε να στηριχθεί στις δυνάμεις του, να συσπειρωθεί με τους ομοειδής του, και να ελπίζει για το καλύτερο. Δυστυχώς, με την έκπτωση των αξιών του πνεύματος και τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, η πανδημία ήρθε, και οδήγησε τον κόσμο σε διχασμό και ακόμη βαθύτερα στην άβυσσο. Έχοντας βιώσει πολύπλευρες απώλειες – αγαπημένων προσώπων που απεβίωσαν, ατόμων που τους χωρίζει η κοινωνική αποστασιοποίηση, του χώρου εργασίας, των συναδέλφων, της ίδιας της ζωής – ο άνθρωπος, βρίσκεται χαμένος, ακολουθώντας ένα μονοπάτι από «ψίχουλα», που όμως τρώνε συνεχώς τα «σπουργίτια». Επομένως, πέραν από τις απεριόριστες υλικές απώλειες, ο άνθρωπος έχασε και το πνεύμα, την ψυχή του, που άνθιζε μέσα από τις έμπρακτες σχέσεις, μέσα από την ίδια τη ζωή.

«Μέτρον ζωής το καλόν, ου το του χρόνου μήκος», είπε και ο Πλούταρχος, ήδη από τα αρχαία χρόνια. Ο άνθρωπος έχει την ανάγκη να ζει, να ζει πραγματικά και όχι απλώς να υπάρχει, για να είναι ολοκληρωμένος. Επομένως, ως Έλληνες, οφείλουμε να αποτελέσουμε πρότυπα συμπεριφοράς, να αναστήσουμε την ανθρωπιστική πίστη, να προσφέρουμε την ελπίδα στον άνθρωπο, και με αυτήν να πορευθούμε στο μέλλον.

Αυτό, φυσικά, μπορεί να επιτευχθεί μονάχα μέσω της συλλογικής προσπάθειας για ανάκτηση των ηθικών και πνευματικών αρχών. Κατ' αρχήν, είναι απαραίτητη η ενίσχυση της ανθρωπιστικής παιδείας και η εφαρμογή μίας ουμανιστικής προσέγγισης στην εκπαίδευση, ώστε να καλλιεργηθούν οι ορθές αξίες, οι Ελληνιστικές ανθρωπιστικές αξίες στα παιδιά – μαθητές, ήδη από τρυφερή ηλικία. Επιπλέον, η οικογένεια, οφείλει να προσφέρει τα απαραίτητα ερεθίσματα στα νεότερα μέλη της, ώστε να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη και να διαμορφώσουν την κοσμοθεωρία τους, στηριγμένοι στα σωστά θεμέλια. Η πολιτεία, με τη σειρά της, οφείλει και αυτή να συνδράμει, μέσω της ευαισθητοποίησης του πολίτη και της διδασκαλίας των αξιών, τονίζοντας και ενδυναμώνοντας το κύρος και το βαθύτερο νόημά τους. Παράλληλα, όμως, πρέπει και να κατακρίνει και να καταδικάζει τις αποκλίνουσες συμπεριφορές, που αντιτίθενται σε αυτούς τους ηθικούς κανόνες.

Παρ' όλα αυτά, όλες αυτές οι προσπάθειες θα αποδειχθούν άκαρπες, αν η πνευματική αφύπνιση δεν ξεκινήσει μέσα από το ίδιο το άτομο, που κατανοεί και διακατέχεται από το Ελληνικό πνεύμα. Είναι ύψιστης σημασίας, ο καθένας μας να ψάξει βαθιά μέσα του, να αναλογιστεί, να κρίνει και να συνειδητοποιήσει τα εφόδια που θα έχει στα χέρια του, την ηθική γαλήνη και εσωτερική αρμονία που θα του προσδώσει η ελληνιστική πίστη, η πίστη στον άνθρωπο.

Πρέπει, λοιπόν, ο άνθρωπος να ενστερνιστεί την παλαιά αναζήτηση της σοφίας και της αλήθειας, να επαναφέρει στο κέντρο τον ίδιο, το τελειότερο ον της δημιουργίας, και να το στεφανώσει με τις αρετές που συνέλαβαν οι αρχαίοι. Πρώτοι-πρώτοι εμείς, ως Έλληνες, που φέρουμε την βαριά πνευματική και ηθική κληρονομιά των πατεράδων μας, οφείλουμε να αναστήσουμε την ανθρωπιστική πίστη, μιώντας σε αυτήν κάθε λαό, κάθε κοινωνία, κάθε άνθρωπο.

Έτσι, θα δικαιώσουμε τον πολιτισμό, θα συνεχίσουμε με βήματα σταθερά την πορεία μας, μέσω των μικρών καθημερινών μας αγώνων, σπάταλοι και περήφανοι, αγνοί και δαιμόνιοι, μα πέρα απ' όλα και πάνω απ' όλα ως Έλληνες, που επιτελούν ταπεινά το χρέος που η ζωή τους εμπιστεύθηκε, στον εγκόσμιο αυτόν αγώνα.

«Ο κόσμος είναι η Ελλάδα που διαστέλλεται. Η Ελλάδα, είναι ο κόσμος που συστέλλεται»,
Βίκτωρ Ουγκώ.

Αμαλία Τσιτσεκλή

Γ33α

Λύκειο Κύκκου Β΄

Υπεύθυνη Καθηγήτρια:
Μαρία Οικονομίδου, Φιλόλογος